

VILLA KARO
VILLA KARON YSTÄVÄT
LES AMIS DE LA VILLA KARO
Annankatu 31-33 E 67
00100 Helsinki

JÄSENLEHTI 2/2008 MEDLEMSBLAD YHDEKSÄS VUOSIKERTA

Victor Amoussoulla näyttely Villa Karossa

SUOMESSAKIN **Leea Pienimäen** kanssa näyttelyjä pitänyt ja töistään hyviä kritiikkejä saanut beniniläinen kuvataiteilija **Victor Amoussou** oli tämän kevään viimeisen taiteilija Villa Karon monitoimitilassa Lissa Gbassassa.

La Récreation des Amis-näyttelyn avajaiset pidettiin 19.4. ja paikalla oli suuri joukko taiteilijan ystäviä ja muita grandpopolaisia. Näyttely oli avoinna toukokuun puoliväliin asti, ja siihen tutustuttiin innokkaasti.

Muistoja ja muisteluita Juhlakirjaan!

JUHLAKIRJAN toimittaja **Matti-Juhani Karila** (matti-juhani.karila@luukku.com) ottaa mielellään jäseniltä vastaan Villa Karon toimintaan liittyviä muisteloita, valokuvia, piirroksia ynnä muuta pienimuotoista materiaalia kuluvan kesän ja alkusyksyn aikana.

Juhlakirja ilmestyy syyskuussa 2009, ja kaiken siihen tulevan materiaalin tulee olla kustantamossa ensi vuoden tammikuussa.

Toivomme, että juhlakirja tulee heijastamaan kulttuurikeskuksen toimintaa niin monipuolisesti ja moniäänisesti kuin suinkin.

Vaalitulos vihdoinkin selvillä: pormestariksi Benjamin Ablo

Uusi pormestari Benjamin Ablo Villa Karon Lissa Gbassassa pidetyssä kokouksessa.

NIIN KUIN asiantuntevimmat kannunvalajat osasivat veikata, Grand-Poposta kotoisin oleva liike-**mies Benjamin Ablo** on valittu paikkakunnan uudeksi pormestariksi. Ablo tunnetaan siitä, että hän on omalla kustannuksellaan kunnostanut koulurakennuksia useissa Grand-Popon satelliittikylissä ja kantanut siten kortensa kekoon paikkakunnan kehityksen hyväksi.

Villa Karo tulee työskentelemään halukkaasti uuden pormestarin ja kunnanvaltuuston kanssa hyvässä yhteistyössä entistä ehomman Grand-Popon hyväksi

Syksyn stipendiaatit valittu

VILLA KARON ystävät ry:n hallitus on vahvistanut syksyn 2008 stipendiaatit. Työskentelystipendin saivat kuvataiteilija **Heini-Maria Aho**, taidemaalari Kaisu Aro, kasvatustieteen maisteri **Leena Hyvönen**, taloustieteen tri **Lise-Lotte Lindfelt**, runoilija **Risto Oikarinen**, arkkitehti **Päivi Poikolainen**, taidemaalari **Michael Ross** (vieraileva taiteilija) teatteritaiteen maisteri **Elisa Salo**, kivi-seppäkisälli **Minna Savolainen-Peltola**, graafikko **Marja Seliger**, dosentti **Raisa Simola**, kuvataiteen maisteri **Milja Viita**.

Keväälle 2009 annettiin jatkostipendit säveltäjä **Herman Rechbergerille** ja arkkitehti **Pirjo Huvilalle**. Keväälle 2010 annettiin stipendit kuvanveistäjä **Pekka Paikkarille** ja taidekutoja **Sirkka Paikkarille**.

Halpa puhelinyhteys Beniniin

TOIMITUKSEEN TULI TIETO, että halvin puhelinyhteys Beniniin olisi kv-numeron **99533** kautta. Moni Villa Karon ystävä varmasti ilahtuu tästä tiedosta. Eli kokeilkaa ja vertailkaa!

Nokia, Siemens ja Fortum...

VILLA KARON tukijat ovat Suomen liike-elämän ykkösketjua: Nokia, Siemens ja Fortum jatkavat kulttuurikeskuksen tukemista. Tämä tuki on meille tietysti erittäin tärkeätä, näinä nousseitten kustannusten aikoina. Lämmin kiitos!

Syksyn CIMO-harjoittelija: Jaakko Hannula

HELSINGIN YLIOPISTOSSA opiskelevat **Jaakko Hannula** on valittu ensi syksyn CIMO-harjoittelijaksi Villa Karoon. Eli muutaman vuoden tauon jälkeen kulttuurikeskuksessa on miespuolinen harjoittelija. Edellinen oli **Markus Teir**, joka on tätä nykyä Suomen Ankaran lähetystössä.

Nuorennusleikkaus hallituksessa

VILLA KARON ystävien hallituksessa tehtiin tämän kevään vuosikokouksessa mahtava nuorennusleikkaus: hallituksen keski-ikä laski seitsemällä vuodella!

Hallituksen jättivät monivuotiset veteraanit rehtori **Chris Nyström** (joka on myös VKY:n ensimmäinen kunniajäsen), rehtori **Gunborg Gayer** sekä diplomi-kirjeenvaihtaja **Catarina Doepel**. Kiitos yhteisistä vuosista!

Heidän tilalleen valittiin Tiedekeskus Heureka tulevaisuusjohtaja **Jouko Koskinen** (josta tuli uuden hallituksen puheenjohtaja), toimittaja **Matti Remes** sekä kulttuurituottaja **Saara Juonen**, joilla kaikilla on vankka Afrikka- ja Benintuntemus: Jouko on ollut stipendiaattina Villa Karossa, Matti on vierailut lukuisissa Afrikan maissa toimittajan roolissa ja Saara on ollut Villa Karossa CIMO:n harjoittelijana.

Vanhasta hallituksesta jatkoivat varatuomari **Birgitta Kantola**, toimittaja **Matti-Juhani Karila** ja kirjailija **Juha Vakkuri**.

Air France vaihtuu British Airwaysiin

KOSKA Air Francen lentolippujen hinnat Cotonouhun kallistuivat alkukevästä yli kipukynnyksen, Villa Karon ystävät ry joutui etsimään uuden lentoyhtiön ja reitin.

Syksyn alusta Villa Karoon matkataan Lontoon ja Ghanan pääkaupungin Accran kautta. Kun ennen ensimmäinen yö vietettiin Cotonoussa, nyt se vietetään Accrassa. Ja seuraavana aamuna lähdetään minibussilla kohti Grand-Popoa. Bonukse- na matkailijat näkevät heti ensimmäisenä päivänä kolmen Afrikan maan – Ghanan, Togon ja Beninin maisemia.

Uusi järjestely edellyttää myös sitä että vierailijan tulee hankkia viisumi Ghanaan. Se maksaa 450 Tanskan kruunua.

Togon läpikulkuviisumin saa helposti Ghanan ja Togon rajalta. Ja Beninin lyhytaikaisen viisumin Beninin rajalta. Myöhemmin Alphonse kykenee jatkamaan viisumia Cotonoussa.

Kiitos jäsenmaksuista!

KOSKAAN AIKAISEMMIN Villa Karon kannatusjäsenmaksuja ei ole maksettu niin ripeästi ja innolla kuin tänä keväänä. Taitaa tulla taas uusi jäsenenäytys. Suurkiitos kaikille maksaneille!

Suomalaisia radioamatöörejä syksyllä Beniniin

KAKSI SUOMALAISTA radioamatööriä, **Veikko Nurminen** ja **Risto Lund** ovat lähettäneet anomuksensa Beninin viestintäasioista päättävään ministeriöön, jotta he pääsisivät harrastamaan rakkainta lajiaan myös Beninistä. Jos kaikki menee hyvin, niin kuin oletamme, radioamatöörit pääsevät Grand-Popoon viestejä lähettämään ensi syyskuussa.

Outi ja Matti-Juhani vetivät tuvan täyteen

KEVÄÄN JÄSENILTA täytti huhtikuussa Villa Karon toimiston, eikä ihme: illan esiintyjinä olivat akateemikko **Outi Heiskanen**, joka kertoi aina niin persoonallisella tavallaan vaikutelmiaan Grand-Poposta, sekä **Matti-Juhani Karila**, joka esitteli suuren suosion saanutta siirtomaa-aiheisten postikorttien näyttelyään.

Ja meillä kaikilla oli niin mukavaa!

Tack till Svenska Kulturfonden.

SVENSKA KULTURFONDEN har även i år understött Villa Karos stipendieverksamhet med en betydande summa (EUR 15.000).

Tack vare Svenska Kulturfonden, som praktiskt taget från första början understött Villa Karos stipendieverksamhet, kan vi fortsätta den tvåspråkiga verksamheten.

Onnea, Vivi-Ann!

Kirjailija **Vivi-Ann Sjögren**, jonka monet villakarolaiset tuntevat myös nimellä Maman Africa täytti toukokuussa 70 vuotta. Lämpimät onnentoivotukset vielä näin jälkikäteen.

Vivi-Ann kuului aivan ensimmäisten stipendiaattiemme joukkoon, ja on tullut tutuksi myöhemmille stipendiaateille kirjansa *Kohtaamisia* välitykselle, jossa hän piirsi lämpimästi henkilökohtaisen kuvan Grand-Poposta ja sen asukkaita.

Krista Mikkolan Afrikan kevät

Galleristi Krista Mikkolalla on tänä vuonna ollut varsinainen Afrikan kevät: hänen näyttelytiloissaan Helsingin Eirassa ovat esitelleet tuotantoaan peräkkäin kolme Villa Karon merkittävää taiteilijaa: **Tapani Mikkonen**, **Alvar Gullichsen**, ja nyt viimeisenä **Teemu Mäki**.

Jokaiselle oleskelu Afrikassa on merkinnyt uusia merkittäviä vaikutteita. Kiitos upeista näyttelyistä, Krista ja miehet!

Mikko Heiniön juhlakonsertti 'täysosuma'

Villa Karon kaksinkertainen stipendiaatti ja moninkertainen Afrikan-kävijä, säveltäjä Mikko Heiniö vietti toukokuussa 60-vuotisjuhliaan (onnitte-
lut!) useiden konserttien merkeissä.

Konsertit saivat hyvin myönteisen vastaanoton. Helsingin Sanomissa **Jukka Isopuro** otsikoi arvionsa *'Puun sielukas ääni'*.

Villakarolaiset tunnistivat helposti afrikkalaisia elementtejä Sibelius-Akatemian konsertin pianokvartetossa *Puun ääni*, jota Isopuro kuvasi 'innostavaksi täysosumaksi'.

Jäsenmatka uusiutuu!

TÄMÄN VUODEN syyskuussa tehdään historiaa: jäsenmatkalaiset eivät lennäkään Cotonouhun niin kuin tavallisesti, vaan Accraan, kiitos uuden yhteistyön British Airwaysin kanssa.

Eli ensimmäinen yö vietetään Ghanan suur-
ressa pääkaupungissa – mitä toidennäkölisimmin
laadukkaassa Paloma Hotelissa - eikä siis Coto-
noun Vickinifelissä. Perillä Villa Karossa ollaan
lauantaina iltapäivällä eli ei kovin paljon myö-
hemmin kuin jos olisi tultu vanhaa reittiä pitkin.
Ja matkalla nähdään Accran urbaanien näkymi-
en lisäksi pitkät pätkät Ghanan ja Togo mahta-
vaa rannikkoa ja saadaan ensikokemus myös siitä
miltä afrikkalaisen maarajan ylitys tuntuu!

Pyörremyrsky Grand-Popossa

Pyörremyrsky rikkoi myös leikkipuiston pergolaa, mutta nyt sekin on jo korjattu kuntoon.

PYÖRREMYRSKY pyyhälsi Grand-Popon yli ja vei kalastajien taloista ja pienistä putiikeista olkikattot, ja maasta paljon irtainta. Yksi joka menetti talostaan katon on ystävämme **Boris Azianyon** äiti, mutta apuakin on tullut: sekä sekä Grand-Popossa käymässä olevat että Suomessa asuvat ystävät ovat antaneet Borikselle tukensa ja uusi katto valmistuu kovaa vauhtia.

Going Back to Aneho

Lasse ja Judith Jalavan Ampiaba-yhtyeen ensimmäinen omakustanne-CD, *Going back to Aneho* on menossa painoon ja tulee valmiiksi alkukesällä.

Muutamia kappaleita voi jo kuunnella Facebookissa (Ampiaba:n sivulla). Ampiaballa on sivu myös *arsnetissä* ja *Global Music Centerissä* (myöhemmin myös myspacea).

Kaikki 10 kappaletta ovat Sodji&Jalavan tuotantoa, osa jo Lassen stipendiaattiaikanani tehtyjä ja alkeismuodossaan Villa Karossa esitettyjä.

CD on loppukesästä ostettavissa Villa Karon toimistosta hintaan 16 euroa + tai postikulut.

Eli ota elokuussa yhteyttä **Maisa Toivoseen** puh 09-2783 845.

UIL tukee Amazonien opetuspuutarhaa

Uusi Insinööriliitto on antanut tukensa Grand-Popon paikallisen naisjärjestön eli Amazonien opetuspuutarhalle (joka on lasten leikkipuutarhan vieressä). Aikaisemmin samalle hankkeelle on antanut tukea mm. **Nalle Ritvola**. Ja niinpä opetuspuutarhan nurkalla on nyt vesi- ja sähköpiste ja Otavan taiteilijaryhmän tekemää ympäristöteosta on täydennetty amazoneja auringolta ja sateelta suojaavalla katoksella.

Kiitos kaikille!

Norseniin vieraita Grand-Poposta

HELSINGIN RUOTSINKIELISEEN NORSENIIN tuli touko-kuussa vieraita – neljä koululaista ja kaksi opettajaa – Grand-Poposta. Kyseessä oli vastavierailu Norsenin marraskuussa 2006 tekemään Beninin-vierailuun.

Grandpopolaiset elivät vieraina suomalaisissa perheissä ja tutustuivat monipuolisesti Norsenin toimintoihin, traditioihin ja tapoihin. Toivomme saavamme vierailusta raportin seuraavaan lehteen.

Alkumaistiaisina tarjoilemme **Kwassin** tässä lehdessä matkakirjeen beniniläisdelegaation viisuminhaku- matkasta Suomen Abujan lähetystöön.

(**Linnea Olamo** kertoo omassa matkakirjeessään muistojaan samasta matkasta, jonka hän joutui tekemään passinsa rikkoutumisen vuoksi.)

Huittisten *Africaan!*

LIKI KOKO KESÄN AJAN (7.6. – 24.8.) Huittisten keskustassa eli Katugalleria Huittisissa on esillä *Africa!* -näyttely, jossa on töitä seuraavilta taiteilijoilta: **Anneli Sipiläinen, Markku Keinonen, Tilla Kekki, Minna Karru, Kaisa Lindström, Karin Widing, Seija Tavasti, Lasse Lindström, Juha Länsiluoto, Hannu Aaltonen, Marjatta Järvinen, Liisa Lankinen ja Jorma Silvennoinen.**

Katugalleria järjestetään jo seitsemännen kerran, ja sen tulisi eluina ovat Hannu Aaltonen ja Minna Karru, joiden ansiosta Huittisten katukuvaan tulee kesän ajaksi fantastinen kulttuurikuorutus. Jotkut taideteokset, kuten yllä oleva Tilla Kekin *Mama Africa* -veistos (huomatkaa syövytetyt kuvat veistoksen kuparipinnassa) saattavat jäädä paikoilleen pysyvästikin, niin suurta innostusta he herättivät näyttelyn avajaisissa. Näyttely on syntynyt Otava-ryhmän Afrikan-matkan innostamana (ks. Jäsenlehti 4/2007 ss. 29-31)!

Poiketkaa katsomaan, jos olette liikkeellä Turun, Porin ja Tampereen kolmiossa!

Sähköpostia Beninistä:

COLLECTING VISAS AT ABUJA

Hei Juha,

Happy to announce that I am back safe and sound in Grand-Popo. The trip was hectic as always when one goes to Abuja.

Leading a delegation of novices and children is not a joke. One has to be born and bred in Nigeria to take all kinds of pressure one is subject to. One must play their game in order not to be sidelined. Corruption, I will say, is at its best once again in Nigeria.

Despite the fact that the children had their ID cards and passports, I was obliged to pay heavily before we were let through the multiple barriers of Police, Immigration, Customs, Health Officers and what not. Everybody wanted a share of the cake, well baked or not.

Despite all documents confirming that we were going for visas for a school delegation, some authorities thought we were going to sell the children for child labour.

To escape failure and possible lynching in Finland, I was obliged to succumb to the weight of barbarian acts in order not to miss the last bus for Abuja.

We started from Grand-Popo at 14 hours GMT and arrived in Lagos at 20.30 hours. After two hours search for a luxurious buses in vain, we joined a 33 seater bus that finally left Lagos for Abuja at 23 hours. Before boarding this 33 seater, we luckily missed a 15 seater through hesitation because MAMI WATA was with us.

This 15 seater we missed was later on attacked by armed robbers some 300 kilometres away from Lagos. Our driver sped past at terrific speed to avoid being shot at and we the passengers were advised to bend our heads to avoid any bullets from the robbers who dressed like policemen but with masks over their faces.

”This is Nigeria.”

After this we had a very slow ride stopping at every big town, a good strategy the driver adopted to avoid robbers.

We finally arrived in Abuja at 10.30 hours and without any delay, chartered two cars to continue to the Embassy. All were happy except the teacher whose Visa was rejected for an invalid travel document. Despite this disappointment which could be read in the face of Mr **Dogbe Francis**, we however shook hands

with the extremely friendly staff of the Embassy and said bye-bye.

We signed out at 15 hours then walked up the hilly street of Idan Musa that form a junction with T.Y. Danjuma Street where we chartered two taxis in search for a mini or luxurious bus station with buses heading for Lagos. After visiting many stations without any result re night buses, I left the delegation in the hands of the eldest fellow, zoomed away with a green coloured taxi, combed the city of Abuja for a Lagos bound night bus. An hour later I came back to where I left the lot and bundled them to CHISCO LUXURIOUS COACHES station.

It was 17 hours when we were finally settled and certain that we were leaving Abuja. At 17.45 the loud-speaker announced departure of bus no.2 for Lagos for which we had bought seven tickets amounting to 26 250 thousand naira. After a meal of rice and cow meat offered by the bus authority we boarded the so called "luxury coach".

For security reason, no handbag is allowed in the bus not even a lady handbag and all phones have to be switched off. Every passenger is shot with a video camera before departure, also for security reasons. Off we started at 06 pm on the dot.

Hardly had we started when a Pastor emerged and started preaching and praying with all the might in his voice to wish us safe journey, I said quietly, "bloody heavens" instead of "bloody hell". This pastor was still praying when the driver of our bus halted and started fighting with a passenger who was sitting just behind him. Panic in the bus and everybody was looking helpless. Only two courageous fellows went nearer the fighters to calm down the situation. When God finally intervened, nerves got relaxed and we continued after a recess of 30 good minutes and we as spectators were wondering about what would happen next.

To the children, it was a real cinema, first of its kind in their lives. At every two hundred kilometres we had a stop of at least 15 to 30 minutes mainly for passengers to ease themselves and stretch cramped nerves. This rhythm continued till we safely reached Lagos at 04 am.

We got down at the last stop, but could not move an inch from the Bus garage and not a single soul had the courage of adventuring to look for a taxi home. We all got locked up like prisoners for our safety till 05.30 am i.e. until the early hour rush of Lagos, when workers started trooping to their various workplaces.

Only then we moved from there with another chartered car to "Mile 2", a popular bus and taxi

rank noted for its notorious pick-pockets and all types of gangsterism. Thank God I was serving as a body guard to six innocents as otherwise they could have got all their bags missing. I became a real LION when we were trooped at the rank to take another chartered car for SEME, the border between BENIN and NIGERIA.

The children were terrorised when people noticed that I became furious all of a sudden and punching the hands of at least six people who wanted to grab our bags from the boot of the taxi. I kept yelling at them until they understood that I know their tricks and that I am not a stranger. They went away from our taxi and we calmly got down and boarded a Renault sedan and headed towards the border town.

Forty five minutes later, another fight to cross the border was expected but this time we did not cross the border with a chartered car but with six expensive border taxi motos which I managed to organize. On another taxi moto I trailed behind the whole lot, just to make sure that all of us are back on the soil of BENIN.

Back in Benin at 07.30 hours, a sign of relaxation could be read on everyone's face and for the first time in two days and two nights we were hungry but happy. A tea party with each one of us taking at least half a loaf of bread with fried eggs as breakfast was not bad at all.

A small bus from Come met us at 08.30 after breakfast and drove us back safely to Grand-Popo where parents and teachers were extremely happy to see us back with our body components intact.

Kwassi the Lion

Kirjoittaja Kwassi Akpladokou on toiminut Villa Karon johtajana vuodesta 2003.

PASSIA HAKEMASSA

Heipä hei...

...pitkästä aikaa, kun on taas vähän kiirusta pitänyt. Kerrottakoon nyt eräästä viime aikojen minulle merkittävimmästä tapahtumasta eli passin hajoamisesta aiheutuneesta ”pakkomatkasta” Nigeriaan Suomen lähetystöön.

Mutta ensin hieman beninöitymisestä. Togon viisumi loppui maaliskuuhuhtikuun vaihteessa, jolloin siirryin tälle puolen rajaa. Olin siinä määrin burn outissa – n. kaksi vapaapäivää viimeisen parin kuukauden aikana ja työpäivän pituus suunnilleen 13 tuntia – että lepäilin Grand-Popossa lähes viikon ja voi pojat, että teki eetvarttia! Sitten siirryin tänne Cotonou Cityyn, joka on hämmäntävän suuri ja saasteinen ja liikenneerikas Loméén verrattuna.

Teen töitä meidän Togon järjestön Beninin haarakonttorille. Täällä tehdään erityisesti töitä projektiluonteisesti koulujen ja duunarinaisten kanssa. Eli enemmän sellaista valistusmeininkiä ja naisten oikeuksia (jotka on ympätty lapsiin); kaiken kaikkiaan aika eri tyyppistä kuin Loméssa.

Olen ollut viidakkokyläiden puskakouluissa katselemassa mitä ne tekevät ja improvisoimassa englannin- ja muita tunteja.

Ihan hauskaa.

Minun Beninin pomoni **Solange** on aivan loistava: vähän yläluokkainen telaketjufeministi, joka on kiinnostunut kaikesta hörhöilystä. Sen kotona Calavissa (Cotonoun Westend) hengailen harva se päivä, se on ihan mun bestis. Tai kakkosbestis, Victor on tietty ykkösbestis Cotonoussa, joka on Poposta kotoisin, mutta nykyään asuu Cotossa ja minä saan loisia sen kotona tämän ajan.

Oikein on rattoisaa, sympaattinen ”yksiö” on ihan kaupungin sydämessä.

Varsin suuri osa alkuajasta Cotonoussa on mennyt sellaiseen hulluun asiaan kuin uuden passin hankkimisen valmisteluun. Kuvasivu tosiaan otti ja irtosi itsestään, joka meillä päin on yhtä kuin mitätön passi. Täällähän sitä voi melko hyvin käyttää noin hajallisenakin.

Kuitenkin kunnan kansalaisena ja vanhana poliisina, ja Nigeriaan halajavana, ajattelin hoitaa asian kuntoon ja hankkia uuden passin lähetystöstämme, joka on Abujassa, Nigeriassa.

Mutta Nigerian viisumia ei noin vain saada-kaan (niiden lähetystön sisäänkäynnissä lukee isolla ”no visas for tourists” ja ”you will have to be a permanent resident in Benin to enter Nigeria House” jne.). Ehkä viitenä päivänä kävin koittamassa onneani, viimeisen kerran viiden tunnin

odotus ja sekä Suomen että Tanskan lähetystöjen suorat yhteydenotot Nigerian konsulille antoivat minulle business viisumin. Mutta sen lisäksi jouduin riehumaan Hollannin lähetystössä, anomaan ja teetättämään ”Emergency Travel Documentia” Tanskan lähetystössä ja kaikkea muuta varsin omituista. Siinä sitä tuhraantui päivä, tai viikko, jos toinenkin. Hauskaa siinä on se, että nykyään Cotossa on paljon lähetystötuttuja, Tanskan vaksipoitsu Jordan, niiden konsulin tapainen, Nigerian vaksisetä, joku Nigerian konsulin abujalainen kaveri jne.

Vihdoin sitten pääsin lähtemään. Suurin osa ihmisistähän oli ihan kauhuissaan, että menen sinne kauhistusmaahan. Se oli vähän ongelma, kun täällä ei voi saada mitään järjellistä tietoa koko maasta, kun kaikki on heti KAMALAA ja HIRRRRVEÄÄ ja JOKAIKINEN nigerialainen on huijarirosvo.

Varsinainen irrationaalinen paniikkireaktio koko itänaapurია kohtaan, eli mistään ei voi saada kunnon infoa siitä, mitä siellä todellisuudessa voisi tehdä ja mitä ei, kun kaikki on vaan *non non non non* heti, ja kaikki on kauheaa...

No tässä tilanteessa oli ensimmäisen kerran oikeasti suurta apua AIESECista, eli siitä opiskelijajärjestöstä, jonka kautta tulin, koska pystyin ottamaan kontaktia sen jäseniin Nigeriassa. Niiden luona ja kanssa sitten hengailin sekä Lagosissa että Abujassa ja he eivät ymmärrettävästikään olleet sekopäähysterisiä kotimaansa suhteen, joskaan kukaan ei väittänyt maan olevan lintukoto ja Lagosin maailman turvallisimman kaupunki.

Rajan yli ja Lagosiin asti menin Solangen miehen kaverin kanssa, joka ramppaa siellä vaikka kuinka monta kertaa viikossa, eli tuntee reitin ja kaupungin ja tyyppejä ja tavat.

Tuo Sémèn raja on aikamoisen pahamaineinen paikka. Rankasti aseistautuneille ”poliiseille” pitää syyttää lahjuksia ainakin seitsemässä pisteessä ennen kuin on pääsee rajan läpi. Kaikki inhoavat paikkaa. En osaa siitä sanoa mitään, koska me mentiin rajahäslingissä mopoilla rekkojen takaa ja näppärän päppärästi jotenkin kierrettiin koko raja. Eli niin ettei lopulta kysytty edes passia! Hyvä. Taistelin siis turhaan hätäpassien ja Nigerian viisumeiden kanssa...

Sitten ajettiin autolla Lagosiin. Meidän kuski tunsikin kaikki pyssymiehet, minkä takia ei jouduttu pysähtymään yhdelläkään muutamasta kymmenestä (!) tarkastuspisteestä.

Melko *smooth* ☺

Varmaan pari kolme tuntia ajettiin Lagosin sisällä, vähän iso paikka. Varsinkin kun tuli joku basaaritorikohta, jossa oli niin paljon autoja rek-

koja mopoja kojuja ihmisiä ja tavarata, ettei niitä ihan 10 minuutissa ohitettu.

Ennen pitkää löysin uudet opiskelijaystäväni Yaban kaupunginosasta, joka on varsin sympaattinen. Siellä niitä oli niiden toimistossa, joka käsitti myös pari makuuhuonetta, vessasuihkun jne. Siellä sitten majailin. Enkä missään vaiheessa tajunnut, että kuka siellä oikeasti asui. Aika monta tyyppiä siellä aina nukkui yönsä. Yksi Lagosin yliopistoista oli ihan vieressä, kampuksella oli nettikahvilaa yms. tähdellistä.

Näiden tyyppien kanssa sitten lähdin illalla oikein bilettämään.

Ekaksi mukavassa sisäpihabaarissa vähän syötiin ja jorailtiin ja myöhemmin sitten mentiin varsin kauas (Lagos ON iso!) night clubiin. Siellä vedeltiin joka asiakas metallinpaljastimella ja laukut pengottiin, että kyllä sen huomaa, että vaaroja on. Aamuviideltä – kuudelta päästiin takaisin kotiin.

Seuraava päivä lepuuteltiin ja illalla lähdin yhden lagoslaisen tyyppin kanssa yöbussilla kohti Abujaa. Sen piti mennä Ukraina ja siksi viisuminhakureissulle Abujaan. Se sanoi, että vaikka Nigerian maantiet eivät öisin ole mitään maailman turvallisimpia, niin Lagos-Abuja on ihan ok, itään päin mentäessä sen sijaan on varsin hurjaa.

Bussiin mentäessä taas metallinpaljastimet ja laukkupengonnat. Kännykätkin oli pakko pitää kiinni, ettei maantierosvojen toverit voi tulla bussiin sisään ja ilmoittaa missä kohtaa mennään. Siellä oli myös bussipappi, joka saarnasi päätöksellä ekan tunnin matkasta tyyliin ”tiedämme, että matkalla meillä on paljon vihollisia, mutta kuule Jumala tämä ja anna kuskimme saada meidät turvallisesti Abujaan, vaikka helppoa se ei ole ja mikäli törmäämme vihollisiin ja mitä tapahtuukaan, niin Jeesus ota meidät tykösi”.

Papit, kännyt, metallikoneet ja villit huhut vähän antoivat fiilistä, että ehkäpä Niksula on välillä vähän hurja kuitenkin. Kuitenkin eniten jännitti se, että kuski ajoi ihan kauhean lujaa isolla bussinrotiskolla. Kunnes...

No, yhdellä pissatauolla pienellä torialueella odoteltiin muiden firmojen busseja, että voitaisiin jatkaa kaikki viisi yhtä matkaa. Se oli ilmeisesti piste, jonka tuolle puolen kukaan hullu ei yksin halunnut mennä. Siitä jonkin matkaa eteenpäin alkoi tapahtua.

Kello oli vähän yli puolenyön, torkuskelin, tiellä ei meidän viiden bussin lisäksi ollut ketään (kukaan ei ole niin hullu...). Yhtäkkiä bussi lyö jarrut pohjaan, panee kaikki valot pois päältä ja matkustajat pälyilee puolelta toiselle. Ja sitten aletaan pakittaa niin lujaa kuin bussista lähtee – ei

kovin vauhdikkaasti siis. Ihmiset hermostuu vähän enemmän ja yksi mies takanani rauhoittelee vierustoveriaan ”They don’t attack this bus, they don’t attack this bus, they can’t attack this bus”, että ei ne tähän bussiin hyökkää.

Okei, hyvä.

Vihdoin tuli kohta, jossa bussin sai käännettyä, eli pakitettiin vähän sivuun vekslaamaan, jolloin edellämme olleet bussit alkoivat kaasuttaa tulo-suuntaa kohti niin lujaa kuin ikinä. Jäätiin ilmeisesti viimeisiksi, koska rauhoittelijamies vaihtoi äänen kellossa, että no nyt ne kyllä hyökkää meidän bussiin ”What is he waiting for? Now they really can attack us!” Ja sitten kaasutettiin toisten perään, paitsi että hyvin pian käännyttiin jollekin pikkutielle. Se oli jännää kanssa, koska vaikutti siltä, että eihän meidän bussi edes mahdu sinne, tännehän jäädään gangstereiden hoideltaviksi. Kuski osasi kuitenkin hommansa ja löysi sieltä jonkun rosvottoman kiertoreitin ja aamulla oltiin suunnitellusti Abujassa.

Oikeasti tilanne oli melko pelottava, koska Nigerian maatierosvot ovat raskaasti aseistettuja, toimivat monen kymmenen miehen ryhmissä, ja ovat varsin raakoja (tappavat, raiskaavat). Siksi kukaan ei halua joutua niiden kanssa tekemisiin. Ja virka- vallastahan ei ole mihinkään, se varmaan jakaa rosvoille aseet.

Kun Villa Karon **Carmen** kävi Abujassa viisumia hakemassa, hän törmäsi rosvoihin sekä meno- että paluumatkalla. Mennessä ne tulivat bussiin sisään osoittelivat matkustajia konekivääreillään, mutta tulivat tulokseen että vähän köyhiksiä ovat ja antoivat mennä. Tullessa Carmen oli nähnyt aikaisemmin lähteneen bussin (johon oli itse meinannut mennä, mutta myöhästynyt) tiellä tulitettuna. Kaikki oli ammuttu. Hyi. Mutta met pääsimme kunnialla perille.

Abuja on ihan outo kaupunki. Kuin valtaisa amerikkalainen esikaupunki. Ja keskellä pilvenpiirtäjiä. Ei Afrikasta tietoaakaan. Disneyland, johon hallitus lennättää valtiovieraat näkemään kuinka kehittynyt maa Nigeria on. Siellä majailin yhden tyypin luona, joka on töissä pankissa. Se sitten piffasi joka ilta vaikka mitä aktiviteettia ja oli kyllä riemukasta, vaikka disneylandiys itsessään ei kauheasti vetoa.

Lähetystön väki oli mahdollottoman mukavaa ja avuliasta – innoissaan (eivät usein saa suomalaisia vieraita!). Sanoivat että passinvalmistaja Setec kyllä maksaa minulle lennon takaisin Cotoon, ettei minun pidä mennä henkeni kaupalla linja-autoilemalla takaisin.

Niin sitten muutaman päivän päästä lennähdin takasin tänne.

Yleisesti Nigeria oli jännä paikka, ulkoisesti kovin paljon rikkaampi ja amerikkalaisempi kuin Benin ja Togo. Hirveästi autoja, jopa uusia. Ihmiset pukeutuvat melko meikäläisesti ja paikallinen musa on jenkkityylistä hiphoppia eikä sellaista tradispaukutusta kuin täällä. Lagos on ihan New York, jotenkin tosi kiehtova valtava (olisi-ko jo Afrikan isoin ohi Kairon...) city saarineen ja mainlandeineen. Ja sainpahan passin, joka on myönnetty Nigeriassa. Katu-uskottavaa.

Tasaisin väliajoin olen rampannut mökillä Possa ja reilun viikon päästä palaan Tagoon. Benin on ihana, koti, mahtavan perinteikäs Tagoon verrattuna jne. Mutta silti on kamalan kiva mennä takaisin Loméen, kuitenkin sitä on jotenkin asettunut sinne. Mutta en missään nimessä rupea rankkaamaan Beniniä ja Togoja mihinkään paremmuusjärjestykseen, molemmat on mainioita. Togo on tällä hetkellä koti, mutta totta on, että Benin on ensimmäinen Afrikan maa, joka on minut ottanut vastaan avosylin ja pitänyt hyvää huolta.

Linni la benino-togolaise

Kirjoittaja Linnea Olamo oli CIMOn harjoittelijana Villa Karossa keväällä 2007

Journee de reflexion

DANS L'ENCEINTE de la Villa Karo s'est tenue pour la première fois dans l'histoire de la Villa Karo, le samedi 03 mai 2008, une journée de réflexion dont le thème était: *Villa Karo et la Commune de Grand-Popo pour une Meilleure Coopération.*

A cette rencontre qui a connu la participation de plus de cinquante (50) participants, l'occasion fut donnée aux représentants de la Villa Karo (**Juha Vakkuri, Kwassi Akpladokou, Carmen Etchissè**) de repreciser les objectifs du centre, ses réalisations culturelles et sociales depuis son installation, pour enfin ouvrir le débat aux questions et suggestions de l'assemblée. Des suggestions et autres demandes faites par l'assemblée, on peut retenir :

REMERCIEMENTS DES ENSEIGNANTS

Les Enseignants de la demi-douzaine d'Ecoles soutenues par la Villa Karo sont très reconnaissants pour toutes les formes de contributions que la Villa Karo ne cesse de leur apporter depuis 2003. Néanmoins, ils voudraient que la Villa Karo continue de les aider dans la mesure du possible dans les constructions et réparations d'écoles.

CENTRE DE LECTURE / CENTRE DE RELAIS

Ces centres seraient d'une aide louable, au niveau du village de Avlo pour les écoles éloignées sur le fleuve, pour aider la Villa Karo à suivre la distribution des matériels scolaires que nous avons l'habitude d'offrir à ces écoles.

PROGRAMMES CULTURELS POUR LES ENFANTS

Certains enseignants ont demandé que la villa karo réitère les expériences de "**Académie des fées**" et du "**Club de trompette pour les jeunes**" (à suivre).

EVOLUTION PROJET AARRE, tous les participants ont émis le souhait que ce projet se réalise le plus tôt possible, car il profiterait grandement à la commune en matière d'emplois et pour le rehaussement culturel et éducatif de la jeunesse.

COOPÉRATION SANITAIRE, l'Infirmier Major de l'hôpital de Grand-Popo a fait cette proposition afin que le centre de santé aussi profite de la coopération finno-béninoise. Des infirmiers et autres agents de santé finlandais pourraient séjourner à Grand-Popo pour inculquer leurs savoir-faire aux béninois (à suivre).

De tout ce qui précède, il faut retenir que les actions menées jusque là par la Villa Karo sont très appréciées par la population et notre centre a reçu la reconnaissance et les encouragements de tous. Néanmoins, la préférence de la population en général va plutôt du côté des actions sociales (éducatives, sportives, sanitaires, etc.).

Autrement dit, plus d'un serait ravi que la Villa Karo se transforme en une organisation sociale.

Le Président de la Villa Karo, M. Juha Vakku-ri, a pour sa part rassuré les uns et les autres de sa volonté à continuer de faire tout son possible, dans la mesure des moyens de l'organisation, pour aider la population et la Commune de Grand-Popo.

Carmen Etchisse

Kirjoittaja on Villa Karon ohjelmapäällikkö

Grandpopolaisten kuulemistilaisuus

TOUKOKUUN ALUSSA järjestettiin Villa Karon monitoimitilassa Lissa Gbassassa kuulemistilaisuus, johon osallistui runsaasti paikallisten järjestöjen edustajia.

Kokoontumisen tarkoituksena oli antaa paikakuntalaisille tilaisuus esittää ajatuksia ja toiveita Villa Karon tulevan toiminnan suhteen.

Ja toiveita ja ajatuksia tuli.

Grandpopolaisten koulujen opettajat kiittivät tuesta, jota kulttuurikeskus oli niille kanavoinut suomalaisilta lahjoittajilta, mutta tietysti paljon enemmän olisi vielä tehtävissä.

Jos kaikki esitetyt toiveet ja ajatukset toteutettaisiin, Villa Karo ottaisi kannettavakseen merkittävän määrän Grand-Popon koulutus- ja sosiaalisektorista! Ja se ei ymmärrettävästi ole kulttuurikeskuksemme tehtävä.

Yksi konkreettinen – ja mahdollisesti toteutettavissa oleva - ehdotus oli se, että Villa Karo lahjoittaisi Grand-Popon parhaille ylioppilaille tietokoneita, jotta heidän polkunsa menestyksekkäisiin akateemisiin opintoihin tasoittuisi.

Tätä asiaa tutkitaan parasta aikaa, ja jos jäsenlehden lukijoiden keskuudesta löytyy yksilöitä tai yhteisöjä, jotka haluaisivat lahjoittaa lahjakkaille grandpopolaisnuorille kannettavia tietokoneita, niin ottakaa yhteyttä.

Pirkko Kaartinen:

ORJAKAUPPA AFRIKAN KEHITYKSEN RASITTEENA

MIKÄ ON orjakaupan merkitys Afrikalle? Onko se maanosan nykyisen alikehittyneisyyden merkittävin syy ja lännen teollisuusmaiden vaurauden siemen, kuten sen tärkein eurooppalaisten omantunnon herättäjä, **Walter Rodney**, väittää? Orjakaupan aikakausi nousee vahvasti esille itse kullakin Villa Karo-oleskelun aikana. **Kwassi** piti siitä esitelmän ja Ouidahissa tuli vierailtua pariinkin otteeseen. Ylipäättään orjuus-sana tuo mieleen Atlantin yli rahdattavat afrikkalaiset, vaikka orjuutta on ollut kaikkialla kuten tiedämme Kalevalastakin. Sana orja (slave, slav) tarkoittaa alun perin slaavia, itäeurooppalaista.

Afrikasta vietyjen orjien määrästä on hyvin erilaisia lukuja. Vanhastaan on puhuttu 4 miljoonasta ihmisestä (Otavan Iso Tietosanakirja), yleinen luku on 10 miljoonaa ja suurin näkemäni on **B.A.Ogotin** esittämä 22 miljoonaa, jotka orjakaupan aikakaudella 1500-1890 vietiin pois Afrikasta. Luvut ovat isoja, mutta vertailuna **David Ellis** esittää yksistään 1800-luvulla 50 miljoonan ihmisen siirtyneen Euroopasta Amerikkaan, Suomes-takin neljännesmiljoona.

Orjakauppa osana Atlantin kauppaa

IHMISKUNNAN HISTORIASSA 1400-luvun puolivälissä alkoi uusi aikakausi, kun eurooppalaisten purjehdustaito yhdisti Euroopan, Aasian ja Afrikan sekä ”löydettiin” Amerikka. Tätä ennen Euroopan kauppaa Aasian ja Afrikan kanssa oli hoidettu Lähi-idän välityksellä ja johdolla. Laivanrakennus- ja purjehdustaitoa lukuun ottamatta eurooppalaiset eivät olleet juurikaan muita edistyneempiä. Teknisesti Kiina oli 1200-luvulla sellaisella tasolla, johon Euroopassa yllettiin vasta 1500-luvulla. Siitä miksi merenkulku Euroopassa kehittyi, on useampiakin teorioita: on viitattu viikinkien oppimiin taitoihin tai siihen että täällä oli kaksi sisämerta, Itämeri ja Välimeri, harjoitusalueena. Afrikkalaisilla varsinkin Etelä-Atlantin vaikeat purjehdusolosuhteet rajoittivat purjehduksen jokiin ja rannikon tuntumaan niin että jopa Cape Verde ja Sao Tome jäivät asuttamatta. Ja motiivi eurooppalaisilla oli riittävän houkutteleva ja yksinkertainen: kulta. Välimeren alueella elivät jo 1000-luvulla tarinat Länsi-Afrikan kultakentistä.

Espanjalaisten epäonnistuttua Amerikassa intiaanien orjuuttamisessa alkoi orjatyövoiman tuon-

ti Afrikasta. Täyteen mittaan se pääsi 1640- ja 1650-luvuilla sokeriplantaasitalouden työvoimatarpeen takia. Tuota aikakautta pidetään muutenkin Atlantin kauppajärjestelmän toisena vaiheena tavaravaihdon mantereelta toiselle huomattavasti kasvaessa. Varsinkin portugalilaisilla oli runsaasti kauppaa-asemia, mutta muutoin mistään Afrikan valloituksesta ei voi puhua vaan kyse oli yhteistyöstä afrikkalaisten kanssa. Orjakauppa eurooppalaisten osalta rajoittui orjien ostamiseen ja kuljettamiseen meren yli. Ehretin ja Thorntonin mukaan orjien hankinta tapahtui paikallisten asukkaiden toimesta. Orjuus oli legalisoitu, laaja instituutio Afrikassa. Thornton on esittänyt mielenkiintoisen ajatuksen, miksi orjuus Euroopassa keskiajan jälkeen oli kuihtunut minimaaliseksi. Maan yksityisomistus oli täällä tullut tärkeimmäksi omaisuuden- ja vaihdon välineeksi, kun Afrikassa se oli orjat. Eurooppalaisten oli helppo ostaa orjia, kun vaan hinnasta päästiin sopimukseen. Dahomeyn kuningaskunnankin vauraus pohjautui orjakauppaan.

Ouidahin orjaportilla 3.5.2007.

Keskellä Kwassi juttelemassa oppaan kanssa ja vasemmalla puolella kirjoittaja valkoisessa paidassa. Täältä rannalta kuljetettiin ehkä miljoona ihmistä orjaksi.

Orjakaupan merkitys Afrikalle ja Euroopalle

Walter Rodney osoittaa väkilukutilastoja, joiden mukaan väestö Afrikassa laski samaan aikaan kun se Euroopassa ja Aasiassa kasvoi dramaattisesti. Sen lisäksi että orjien otto absoluuttisesti vähensi väkilukua, väestöjakauma vääristyi vähentäen syntyvyyttä. Eurooppalaisten kanssa käydyn orjakaupan katsottiin myös kasvattaneen maanosan sisäistä orjuutta. Mutta on tietysti vaikea määritel-

lä, mikä on orjakaupan osuus ja mikä esimerkiksi eurooppalaisten tuomien tartuntatautien osuus. Amerikassa uudet tartuntataudit olivat pääosassa alkuperäisväestön tuhoutumisessa.

Rodney näkee teollisen vallankumouksen suurelta osin perustuvan Amerikan maataloudesta saatuihin voittoihin. Hänellä on esimerkkinä höyrykoneen keksijä **James Watt**, jota karibialaiset plantaasinomistajat rahoittivat. **Eric Williams** väittää, että Euroopan vauraus on nimenomaan orjuuden peruja. **J.E. Inikori** puolestaan katsoo, että afrikkalaisten käyttäminen orjina oli olennainen tekijä Atlanti-orientoituneelle taloudelle, geopoliittisen järjestelmän syntymiselle ja Länsi-Euroopan teollistumiselle. Useimmat modernit tutkijat eivät yhdy tähän näkemykseen. Heidän mukaansa Britannian taloudesta vähemmän kuin 5% tuli Länsi-Intian plantaaseilta, jotka toimivat orjatyövoimalla. **Fernand Braudel** on esittänyt, kuinka kaupan monopolisoinnilla ja voittojen maksimoimisella kourallinen pankkiireja ja kauppiaita onnistui laajentamaan eurooppalaisen kapitalismin valtaa.

Atlantin kaupan muut vaikutukset Afrikkaan

ATLANTIN KAUPAN vaikutukset ja kontaktit eurooppalaisten kanssa muuttivat B.A.Ogotin mukaan yllättävästi afrikkalaisten yhteiskuntien poliittista rakennetta. Syntyi monia valtioita uudentuneilla hierarkisoituneilla rakenteilla. Nämä muodostuivat esimerkiksi aristokratiasta, erilaisista sotilasryhmistä, hallintovirkamiehistä ja tavallisista vapaista kansalaisista. Traditionaalinen afrikkalainen yhteiskuntarakenne oli taas edustanut enemmänkin perinteistä perhettä. Jos Ogotin väite pitää paikkansa, niin olisiko uudentuneesta hierarkisoituneesta rakenteesta esimerkkinä myös vuonna 1612 syntynyt Dahomeyn kuningaskunta. Sehän oli absoluuttinen monarkkia edellyttäen täydellistä lojaalisuutta alamaisiltaan. Pienimmästäkin virheestä menetti päänsä, kuten elävästi tuli esille vieraillessamme Abomeyn kuninkaanpalatsissa

Yksi suurimpia Atlantin kaupan vaikutuksista olivat muutokset maataloudessa. Eurooppalaisten tuomat viljelyskasvit syrjäyttivät alkuperäiset afrikkalaiset lajikkeet. Amerikasta tulivat tupakka, maapähkinä, maissi, maniokki ja eri papulajikkeet. Aasiasta portugalilaiset taas toivat riisin ja sokeriruohon. Monien mielestä uudet lajikkeet ovat parantaneet afrikkalaisten ravitsemusta, mutta **E.M'Bokolon** mukaan esimerkiksi maniokilla on huono ravintoarvo ja se aiheuttaa liiallisesti käytettynä aliravitsemusta. Asia erikseen on myös, että vientiä varten kasvatetut maapähki-

Afrikkalaisia orjia sokeriruokoplantaailla Länsi-Intiassa. Thorntonin kirjan kuvitusta.

nä, kahvi ja tupakka vievät ravintokasveilta sen vähänkin käytettävissä olevan viljelyskelpoisen maan. Puuvillan viljely taas laskee maan hedelmällisyyttä. Ymmärsinkin keväällä 2007, että ravitsemusterapeutti **Heli Kuusipalon** ajatuksena on Grand Popon hyötypuutarhassa alkuperäisten ravintorikkaiden afrikkalaisten hyötykasvien viljelyn elvyttäminen.

Afrikan orjakauppa oli suuri inhimillinen tragedia ja häpeätahra, joka ei leimaa vain eurooppalaisia vaan myös afrikkalaista eliittiä. Historiantutkimuksia lukiessa saa kuitenkin käsityksen, ettei se riitä selittämään Afrikan alikehittyneisyyttä ja yhteiskunnallista turbulenssia. Paljon enemmän haittaa tuolle upealle maanosalle on ollut Atlantin kaupan muista vaikutuksista ja eurooppalaisten mallien soveltamisesta.

Pirkko Kaartinen

Tärkeimmät lähteet

Ehret, Christopher, *The Civilizations of Africa, A History to 1800*, James Currey 2002.

Ogot, B A (ed), *General History of Africa. V. Africa from the Sixteenth to the Eighteenth Century*, James Currey, Unesco 1999.

Rodney, Walter, *How Europe Underdeveloped Africa*, London and Tanzanian Publishing House, Dar-Es-Salaam 1973, <http://www.marxists.org/subject/africa/rodney-walter/how-europe/index.htm>.

Thornton John, *Africa and Africans in The Making of the Atlantic World, 1400-1800*, Cambridge University Press 1998.

Juha Vakkuri:

OKPAN KADONNEET PUTOUKSET

PELKKÄ VILKAISU KARTTAAN riitti herättämään kiinnostuksen: läntisen Beninin pienessä Okpan kylässä yhtyvät kaksi suurta jokea, Ouéme ja Okpara, ja yhtymäkohdassa vesimassat vyöryvät koskena putoukseen.

Se piti päästä näkemään.

Ensimmäinen yritys tapahtui marraskuussa 2006. Retkessä ei pitänyt olla mitään poikkeuksellista: kartan mukaan tie Dassan kaupungista Ouéme-virralle oli ajokelpoista, ja niin se olikin: minibussi selvitti kivet, kuopat, ojat ja purot malikkaasti, ja tunnelma vain parani, kun pääsimme Ouémen rantaan ja kuulimme ukkosen jylinää muistuttavia ääniä noin viiden kilometrin päässä olevilta putouksilta.

Meillä oli myös onnea: ylityspaikalla, tosin vastarannalla, oli vene ja kaksi melojaa.

Heti ensimmäisestä viittauksesta miehet kapusivat yhdestä isosta puusta koverrettuun *pirogueen*, ja lähtivät vinhasti soutamaan – väärään suuntaan. Tai niin luulimme, kun vene kääntyi ylävirtaa kohti. Mutta miehet tunsivat joen voiman. Vaikka he meloivat kaikin voimin jokea ylös, virta toi heitä alas, ja jollain käsittämättömällä tavalla he pääsivät vastarannalle juuri meidän kohdallemme.

Kun kerroimme olevamme menossa katsomaan putouksia, miehet kysyivät että emme kai vain kuvitelleet pääsevämme putouksille heidän veneellään? Ilmeistä loisti avoin pelko. Emme tietenkään, halusimme veneellä vain virran yli mistä jatkaisimme mutkittelevaa polkua Okpaan.

Miehet vilkaisivat toisiinsa, nyökkäsivät ja niin vene lähti uudelleen kohti vastavirtaan. Vasta veneessä satuin vilkaisemaan matkakumppaniini Alphonseen: nyt oli hänen vuoronsa pelätä. Tajusin ettei hän osannut uida. Vastarantaan karahdimme vimmatun melomisen ja mangrove-metsikössä puikkelehtimisen jälkeen, tietysti ihan oikeassa paikassa.

Kun kerroimme palaavamme parin tunnin perästä, melojat eivät reagoineet.

Aika-arvio piti paikkansa, mutta muuten suunnitelma meni myttyyn. Polun alku oli siedettävässä kunnossa, mutta pian se muuttui puuroksi ja sitten se katosi kokonaan. Onneksi törmäsimme paikallisiin ihmisiin, jotka olivat keräämässä polttopuita. He ilmoittivat, että näin pian sadekauden jälkeen polkua pitkin ei päässyt putouksille,

ja että Okpaan ei itse asiassa kannattanut yrittää tätä kautta kuin kuivalla kaudella. Käännyimme takaisin.

Turhan reisun jälkeen

Toinen yritys tapahtui tammikuussa 2007. Tällä kertaa emme halunneet ottaa riskiä: valitsimme kiertotien, joka näytti kartassa isommalta. Sama minibussi, sama päämäärä. Arvioin matkan kestävän yhteensä noin 4-6 tuntia, vaikka kilometrejä tuli vain 180, mistä yli puolet oli hyvää asfalttietä. Tämäkin yritys epäonnistui: asfalttiosuus meni hyvin, sitten auto ryhtyi matelemaan kävelyvauhtia, tai hitaammin. Neljän tunnin kuluttua käännyimme takaisin, koska kuljettaja pelkäsi auton särkymistä ajouralla, joka oli muuttunut kivieliöksi. Oli helppo laskea, että emme pääsisi valoisaan aikaan takaisin, ja pimeässä kivikossa ajaminen ei onnistuisi missään tapauksessa, edes kävelyvauhtia. Pettymys oli melkoinen.

Mutta suomalainenhan ei luovuta.

Kolmas ja ratkaiseva yritys tapahtui tämän vuoden tammikuussa. Tällä kertaa ajokkina oli armeijan jeeppi, jonka tiedettiin liikkuvan millaisessa puseikossa tahansa. Mukana oli auton ranskalaisen omistajan lisäksi kaksi afrikkalaista: naapurikaupungin Savén apulaispormestari ja Beninin keskushallituksen korkea-arvoinen virkamies.

Kaikki meni tällä kertaa huomattavan paljon sujuvammin kuin edellisellä kerralla. Ja nyt tajusin kuinka viisaasti olimme tehneet kääntyesämme edellisellä kerralla takaisin: vähän kääntymispaikan jälkeen tämäkin tie pieneni ja katosi ja jäljelle jäi vain haarautuvia kinttupolkuja, joista

olisi ollut mahdotonta valita oikeaa ilman paikallisia oppaita. Mutta nyt meillä ei ollut ongelmaa: varapormestari valitsi oikean polkuhaaran hetkeä epäröimättä ja jeeppi raivasi itselleen kulku-uran vaivattomasti läpi tiheän pensaston.

Kunnes auto äkkiä pysähtyi.

-Moottori ei saa bensaa! tokaisi kuljettaja.

Mittarin mukaan tankissa oli polttoainetta, mutta kuka saattoi luottaa Belgian armeijan ylijäämävarastosta ostetun vanhan jeeppin mittariin! Mutta ei hätää: auton takapuskurin päällä oli kannisteri, joka oli edellisenä päivä tankattu täyteen.

Paitsi että varkaat olivat yöllä tyhjentäneet kannisterin.

Ilman polttoainetta emme pääsisi kylään, saati sieltä pois. Ja kylään oli vielä ainakin kymmenen kilometriä. Ja paluumatkaa 90 kilometriä.

Maltillista sadattelua.

Bensaputkea paikataan.

Sitten joku tunsi bensiinin hajun nenässään: polttoainetta oli valunut ajouran heinikkoon. Looginen päättely: auton pohjassa kulkeva bensaputki oli mennyt kivikossa poikki tai irronnut. Sanaakaan sanomatta varapormestari ryömi valkoisessa paidassaan auton alle ja ryhtyi mekaanikoksi. Keskushallituksen virkamies toimi mekaanikon apulaisena. Afrikkalaiset kumppanimme puhuivat omalla kielellään, tyhjänsivät taskunsa ja auton kaikki sopet ja ryhtyivät löytämillään varusteilla korjaamaan vuotoa.

Ilmeissä ei ollut merkkiäkään huolestuneisuudesta.

Meidän eurooppalaisten *yovojen* ilmeissä varmaankin oli. Kun tarjosin auton omistajalle pastillin, hän vilkaisi rasiaa ja totesi, että siinä taisi olla

koko muonavarastomme. Juotavaa meillä ei ollut lainkaan.

Mutta kymmenessä minuutissa olimme uudelleen liikkeellä, ja puolen tunnin kuluttua perillä Okpan kylässä.

Varapormestari löysi jostain ämpärisuihkun ja sai vaihtopaidan, ja yksi mies lähti hakemaan mopolla meille polttoainetta. Loput kylästä tulivat ihmettelemään ja kyselemään kuinka ihmeessä olimme eksyneet näin kauas suurista kaupungeista. Kyläläiset tulivat myös tekemään kauppaja: myymään paikallista pontikkaa ja savutettuja *agouteja* eli kaislarottia. Olutta ei ollut, mutta vettä oli.

Yhtäkkiä tajusin, että putouksien jylinää ei kuulunut, vaikka meidän piti olla aivan niiden vieressä. Kysyin olimmeko me ollenkaan Okpan kylässä.

Okpa, Okpa, kyllä, tottakai!

Ja putoukset?

Mitkä putoukset? Ranskalainen tuli avuksi ja kuvaili käsiä apuna käyttäen mitä tarkoittimme putouksilla. Lasittunut ilme koko kuulijakunnalla. Ranskankieli ei toiminut hyvin puhuttuna yhtään paremmin kuin suomalaisittain murrettuna.

Varapormestari tuli hätiin ja selitti omalla kielellään yleisölle, että etsimme vuolaasti virtaavia vesimassoja ja paikkaa missä vesi äkkiä putoaa alemmaksi.

Lopulta kylän opettaja näytti ymmärtävän.

Ei putouksia, hän sanoi.

Ei putouksia!

Sanoin itse kuulleen putouksien jyllinän, tosin siitä oli jo runsas vuosi, mutta putoukset eivät tavallisesti katoa, ainakaan isommat, vuodessa.

Ei vettä! opettaja sanoi. Putoukset ovat, tai niiden paikka, mutta niissä ei ole vettä, vain isoja kiviä.

Kysyin missä kivet olivat, ja lähdin katsomaan niitä, ja löytyihän joen uoma ja kosken paikka, ja valtavat kivet ja hyvin vähän virtaamatonta vettä, pelkkiä pieniä lammikoita.

Sadekauden loppumisesta oli vain parisen kuukautta. Kartan tiedot pitivät paikkansa vain sadekaudella.

Mutta oli tästä joen yllättävästä kuivumisesta jotain hyötyäkin: kyläläiset kertoivat, että voisimme nyt ottaa oikotien, sen lyhyen reitin, jota olin ensimmäisellä kerralla yrittänyt patikoida. Nyt, kuivaan aikaan, jeeppi pääsisi vaivattomasti sitä myöten Ouème-virrälle, ja myös virran poikki, koska ylityspaikalla, siinä samassa kohdassa missä melojat olivat aikaisemmin meloneet vimmatusti vastavirtaan, oli vettä vain nilkkaan.

Paluumatka sujui nopeasti: kaksi mopomiestä halusi tulla opastamaan, ja kaikki meni niin meille oli luvattu: jeeppi keplotteli itsensä kuivuneen joen yli

Täsmälleen sama kohta joesta sadekaudella ja sateiden jälkeen.

ilman suurempaa dramatiikkaa. Ja auringon laskun aikaan istuimme jo Dasaan L'aubergen terrassilla gin toniceja nauttien. Mutta mielessä oli kyti jo uusi suunnitelma seuraavan sadekauden varalle, sillä pitihän ne putoukset nähdä, vaikka se vaatisi polveen asti ulottuvassa mudassa marssimista...

Juha Vakkuri

Jutun kuvat ovat kirjoittajan, joka on kirjailija ja Villa Karon perustaja.

PIKKU-UUTISIA AFRIKASTA

Suuruusluokka

Iso-Britanniassa asuvan miljardöörin **Lakshi Mittalin** ominaisuus on arvioitu 55 miljardiksi dollariksi, joka on osapuilleen kymmenkertainen verrattuna Beninin kansantuoteseen.

Sovun hinta

Kenian sisäisten levottomuuksien jälkeen neuvoteltu kompromissiratkaisu maan hallitsemisesta tuottaa melkoisen laskun veronmaksajille. Uudessa hallituksessa on 42 ministeriä ja 53 varaministeriä, joiden palkkakustannukset maksavat liki tuplaten sen mitä on varattu maan budjettiin.

Fosfaattia Afrikasta

Maailman 15 suurimman fosfaatintuottajan joukossa on seitsemän afrikkalaista maata, eli suuruusjärjestyksessä Marokko, Tunisia, Etelä-Afrikka, Egypti, Algeria, Togo ja Senegal.

Toisen polven muusikko

Nigerilaisen maailmankuulun muusikon **Fela Kutin** nuorin poika **Seun Kuti** seuraa isänsä jalanjälkiä. *Many Things*, Seunin ensimmäinen levy, on juuri ilmestynyt.

Ghanankin edustalla öljyä

Ghana tulee liittymään öljyntuottajavaltioihin ensi vuoden lopulla tai vuoden 2010 alkupuolella. Maan rannikolta ns. Tanon altaasta löydettiin viime vuonna merkittäviä öljyesiintymiä. Vuoteen 2012 mennessä maan on tarkoitus tuottaa 300 000 tynnyriä öljyä päivässä.

Olennaista Ghanankin kohdalla on tietenkin se, että tuleva öljyvauraus saataisiin käytetyksi koko kansan hyväksi. Toisaalta **Jerry Rawlings** on jättänyt hallituskaudeltaan maahan perinnön, joka korostaa oikeata tasa-arvoisuutta.

Sopua Nigerin Deltassa?

Niger-joen delta on vuosikausia ollut levoton alue missä öljy-yhtiöitä vastustavat aktivistit ovat aiheuttaneet sekä yleistä levottomuutta että taloudellisia tappioita e.m. yhtiöille. Protestoijien toiminta on ollut niin tehokasta että sekä Nigerian hallitus että e.m. yhtiöt ovat joutuneet ottamaan heidät

vakavasti ja muuttamaan suhtautumistaan. Ja ai-
van viime aikoina on näkynyt merkkejä siitä, että
väkivaltaisten yhteenottojen tilalle saattaisi olla
tulossa neuvotteluyhteyksiä. Toivotaan parasta.

Kun kärsivällisyys loppuu

Taloudelliset väärinkäytökset ja lahjontakytken-
nät ovat syynä siihen, että Tansaniassa ja Kame-
runissa on annettu lähtöpassit monelle virkamie-
helle ja poliitikolle. Tansanian presidentti **Jakaya
Kikwete** antoi potkut maan keskuspankin johta-
jalle, pääministerille ja yhdeksälle ministerille, ja
Kamerunin oikeusministeri **Amadou Ali** sai ilon
ja kunnian julkaista 50 merkittävän talousrikolli-
sen nimilistan.

Kamerun: kultaa, uraania, kobolttia, maakaasua...

Kamerunilla on syytkin panna taloutensa parem-
paan kuriin, koska muuten maan vaurastumises-
tä pääsee hyötymään vain pieni vähemmistö. Ja
Kamerunin vaurastuminen taas on varmaa, niin
paljon sen maaperästä on viime aikoina löydetty
luonnonrikkauksia.

Jos nimi tuntui tutulta

Jos Kenian oppositiojohtajan ja nykyisen päämi-
nisterin **Raila Odingan** nimi tuntuu tutulta, ei se
johdu vain miehen suomalaiskaikuisesta etuni-
mestä, vaan siitä että hän on Kenian itsenäisyys-
taistelun suuren nimen **Oginga Odingan** poika.
Isä-Odinga – aikoinaan sekä maan varapresidentti
että oppositiojohtaja - kirjoitti klassikoksi nous-
seen omaelämäkerran *Not Yet uhuru*.

6 11 2007

Teemu Mäen taidokasta vesiväritaidetta

VILLA KARON YSTÄVÄT ry VILLA KAROS VÄNNER rf

Toiminnanjohtaja / Verksamhetsledare
Juha Vakkuri puh/tel 09-2783 898
Järjestösihteeri / Organisationssekreterare
Maisa Toivonen puh/tel 09-2783 845

Hallitus / Styrelse
Jouko Koskinen, pj, jouko.koskinen@heureka.fi
Matti-Juhani Karila, vpj, matti-juhani.Karila@luukku.com
Saara Juvonen, saarajuvonen@gmail.com
Birgitta Kantola, bkantola@nic.fi
Matti Remes, matti.remes@mangomedia.fi
Juha Vakkuri, juha.vakkuri@omnia-mea-arts.com

Osoite / Adress
Annankatu 31-33 E 67 / Annegatan 31-33 E 67
00100 Helsinki / 00100 Helsingfors
Puh / Tel 09-2783 898
E-mail villakaro@villa-karo.org

TUKITILI / STÖDKONTO
NORDEA 101930-209578

JÄSENLEHTI / MEDLEMSBLAD

Toimituksen osoite kuten yllä
Redaktions address soma ovan
Toimittajat / Redaktörer
Kristian Vakkuri Puh/Tel 050-3386 918
Jussi Moilanen Puh/Tel 045-1102 229
E-mail jasenlehti@hoitmail.com
ISSN 1796-7554